

עונג שבת (16)

חומרת עונשו של המחלל שבת

כשאדם ח"ו מחלל שבת, עונשו סקילה, שהיא חמורה אפילו מעונש המיתה שישנו על רציחה רח"ל. על רציחה ישנו חיוב הרג, סייף, שהוא נמוך שתי דרגות בחומרתו ממיתה סקילה, על גניבה, אין חיוב מיתה, ואילו על חילול שבת חייבים סקילה! טעם הדבר, משום ששבת קודש היא החמורה מכל המצוות, מקבילה לעבודה זרה. שבת קודש היא "זכר למעשה בראשית", היא הבסיס של האמונה היהודית, כמו שאמרו חז"ל: "המחלל שבת ככופר בכל התורה כולה" (במדב"ר פט"ו, לד).

ועדיין חומרת עונש המחלל שבת אינה מובנת לנו היטב, שכן ההלכה היא, שיהודי שח"ו שרף ספר תורה, אין לו עונש מיתה. הוא חייב אמנם מלקות על כל שם קדוש שנמחק על ידו. אך לא מיתה על עצם שריפת הס"ת. וצריך להבין: מדוע השבת כה חמורה על פני מצוות אחרות, אדם שאכל ח"ו חזיר לא חייב מיתה, אדם שותה יין נסך לא חייב מיתה. רק על חילול שבת מתחייבים במיתה, ולא עוד אלא בחמורה מבין ד' מיתות בית דין?

זאת ועוד, כאשר התורה מחייבת מיתה רח"ל, בדרך כלל המיתה היא על המעשה חמור שעשה. בשבת קודש, כדי להיות חייב מיתה רח"ל, די בפעולה עדינה וקלה, כמו הורדת שמנת מהחלב או הצתת גפרור. מדוע עבור פעולה כה פשוטה נענשים בעונש כה חמור? כל השאלות הללו הן בבחינת דברי תורה. איננו צריכים את התשובות, חלילה, כדי לקיים את מה שנצטוינו, שכן הננו מאמינים בני מאמינים, שומרי שבת, ותמיד נקיים הכל ללא הבנה כלל.

אנו, שחווים כל שבוע את החוויה הנקראת שבת קודש, ממילא שאלות אלו אינן קשות לנו כ"כ, ולאילו השואלים אותנו שאלות, נאמר פשוט: "טעמו וראו כי טוב", את טעם של שבת קודש יכיר רק מי שזכה לטעום ממנה, בכל זאת, כשבילו. הבה נגדיר קצת את הדברים עד כמה שניתן. סוף כל סוף כשמסבירים מוציאים מהכח לפועל, ומוטב שתהיה לנו הבנה והגדרה כלשהי בענין השבת, כפי שידנו משגת, כדי לקבל יותר חשק והנאה בעת קיום המצוה.

וכך יש לומר: שבת קודש חיבור הקדושה עם עולם של חולין. בשמים ישנו עולם של קדושה, "הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו", מלאכים חיים בקדושה. אבל אנחנו, בשר ודם פשוטים, איננו יכולים לחיות באותה צורת חיים של אותם קדושי עליון. אנחנו חיים בעולם

של חולין, אוכלים לחם, בשר, שותים, ישנים וכו'. בהגדרה הפשוטה שבת קודש היא מעין "גשר" בין קדושת המלאכים לבין עולם החולין שלנו. ישנה שרשרת שנכנסת לעולם שלנו עם קדושה בגדלות שלה, זה שבת קודש. שבת קודש היא צינור של קדושה לתוך חיינו, וזה מה שמחבר אותנו לכל הקדושה, לכל הנצחיות. אדם שמנותק משבת, הוא בעצם מנותק מהשי"ת, כי החוליה שמחברת את שני העולמות, עולמו של השי"ת ועולם החולין שלנו היא השבת. כשהשי"ת ברא את העולם, הוא ברא שמים וארץ, על השמים לא מצינו בתורה תיאור, אבל על הארץ נאמר: "והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום". בעולם הזה יש חושך וישנה גם תהום שעומק אינוסופי. אדם יכול ליפול ללא גבול. אך ישנו משהוא שמחבר את שני העולמות הללו: בית המקדש, ושבת קודש.

לכן המחלל שבת נחשב כגוי, כי הוא חי בעוה"ז, שהוא חולין. מכאן גם נובעת חומרתה היתירה של השבת, כי החוט הדק שמחבר את האדם ללבו, ואם מנתקים אותו, החיים מסתיימים. זהו ה'עורק' הראשי של החיים. כל זמן ששבת קודש היא אצלו, אדם חי!

כל המצוות שאנו עושים, הן בעוה"ז ציצית, תפילין וכו', אך שבת קודש היא עולם הבא, כשם שמי שהיה בבית המקדש, כשאכל, אכל משולחן גבוה, הכל היה קדושה, כל מעשיו היו עבודה, כך גם שבת קודש, זו איננה מצוה כשאר המצוות שמקבלים עליהן שכר. זוהי צורת חיים אחרת.

נפש שמשון "שבת קודש" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הקב"ה ברא את האדם שיתקן עצמו

אשר ברא אלוקים לעשות

בספר "דברי יחזקאל" הביא בשם ה"אריה דבי עילאי", שפירש: "אשר ברא אלוקים לעשות", הקב"ה ברא את האדם שיתקן עצמו. כי בעוד בעלי החיים נולדו בשלמותם, בלא שיוכלו להוסיף שלמות יתרה מזו שנבראו בה, כמרומו במילה "בהמה", 'בה-מה', כל מה שיש בה נברא מעת לידתה, הרי האדם נברא חסר, וכל זאת כדי שיתקן עצמו התכלית השלמות. זהו שאמר הפסוק "אשר ברא אלוקים", וזאת כדי "לעשות", למען יעשה האדם את המוטל עליו להשלים את נפשו.

ומתוך האור "שבת קודש"

בשבת לא אומרים "אשר בחר בנו"

בקידוש בליל יום טוב אומרים: "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקידשנו במצוותיו", ואילו בשבת אומרים: "אשר קידשנו במצוותיו ורצה בנו". צריך להבין, מדוע בשבת אין אנו אומרים כמו ביום טוב "אשר בחר בנו"? יש לומר: כי השבת הרי קיבלנו במרה, עוד קודם מתן תורה בהר סיני, ואלו הבחירה של כלל ישראל להיות לעם סגולה היתה במתן תורה. הרי שאין אנו יכולים לומר בשבת: "אשר בחר בנו", כי נתינת השבת לכלל ישראל היתה עוד קודם שבחר בנו, לעומת זאת, את יום טוב הרי קיבלנו בהר סיני, ולכן יכולים אנו לומר ביום טוב "אשר בחר בנו" ונתן לנו את היום טוב.

ומתוך האור "שבת קודש" בשם הלבוש

שבת, בגדי כהונה

בשבת ישנה הלכה מיוחדת ללבוש בגדי שבת, כמו שאמרו חז"ל (שבת ק"ג:): "ורחצת וסכת ושמחת שמלותיך", אמר רבי אלעזר: אלו בגדים של שבת. וענין זה נלמד מבגדי כהונה: מניין לשינוי בגדים מן התורה? שנאמר "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים" (שם קיד.). הרי לנו, שבגדי שבת הם כעין בגדי כהונה, וכשם שבבית המקדש היו לכהנים בגדים מיוחדים, כך שבת קודש נצטוונו ללבוש בגדי שבת. בדרך כלל, הבגדים מבטאים את פנימיותו של האדם. בגדי כהונה הם בעצם בגדי מלאכים. גבריאל המלאך נקרא "האיש לבוש בגדים", כשנכנסים לבית המקדש, כל החיים מרוכזים סביב עבודת השי"ת, ולכן לובשים בגדים מלאכי אלוקים. בכל ימות השבוע בעל המלאכה לובש בגדים המעידים על מלאכתו הפשוטה, אבל כשמגיעה שבת קודש לובש הוא בגדי מלכות. האמת היא שבשבת הוא אכן יהודי קדוש ומורם מעם, שכן מהו אדמו"ר? אדם שחייו מוקדשים לעבודת ה' בקדושה וטהרה. הוא לא מתעניין בשום דבר אחר. וגם יהודי זה, בשבת אינו מרים את טלפון, לא הולך לבנק ולא עושה עסקים. כעת תורתו אומנותו, וכל זמנו מוקדש ביום זה לעבודת הבורא כאחת הצדיקים.

נפש שמשון "שבת קודש" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הלכה: ברכת תבשיל משני מינים

שאלה: כשאוכלים תבשיל העשוי מכמה מינים, שלא בתוך הסעודה, כגון תפוחי אדמה עם בשר, או אטריות עם שעועית במרק, האם מברכים על כל מין את ברכתו הראויה לו, או ברכה אחת על הכל?

תשובה: תבשיל העשוי מכמה מינים, מברכים על המין שהוא הרוב, ולכך בשר שנתבשל יחד עם תפוחי אדמה ומוגש יחד לאכילה, אם הרוב הוא תפוחי אדמה, מברך על הכל בורי פרי האדמה, ואינו מברך שוב על הבשר, ואם הבשר הוא הרוב מברך שהכל נהיה בדברו ואינו

מברך שוב על תפוחי האדמה (שו"ע סימן ר"ח ס"ז, ועיין בקצשו"ע סימן נ"ד שדוקא אם נתמעכו הולכים אחר הרוב, אולם במסגרת השולחן שם אות ו' העיד דמנהג העולם כפרמ"ג שאפילו אם כל מין ניכר לעצמו ולא נתמעך). ואם עיקר כוונתו על המועט, מברך עליו ופוסט את המרובה. אטריות ושעועית במרק אעפ"י שהשעועית היא הרוב, בכל זאת מברך על הכל בורא מיני מזונות, שהכל נגרר אחרי האיטריות שהם העיקר (שו"ע סימן רח ס"ב, ומשנ"ב סימן רד סקנ"ז).

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "חשוקי חמד" על מסכת ברכות

פתגם: לפעמים נכון לוותר על דבר חשוב בשביל דבר חשוב יותר.

ספר "שמחלה"

חקירה: הוצאה מרשות לרשות בשבת

המלאכה היא שינוי בחפץ, שמקומו של החפץ השתנה, או שינוי ברשות, שברשות הקודמת היה חפץ ונעשה חלל, וברשות החדשה היה חלל ונעשה חפץ. (מי טל לט)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פרידה אחרונה

רבי ישראל סלנטר חלה ונפל למשכב. איש לא הורשה לגשת אליו, לרבות חבריו ומקורביו גדולי התורה והמוסר. פעם שמע רבי ישראל, שפלוגי הידוע כאפיקורוס, מבקש לבקרו, מיד ציווה להכניסו אליו. חידה היא בעיני רבי, הביע הלה את תמיהתו, שהרשית לי להיכנס אצלו, בעוד שחבריו הרבנים לא הורשו להיכנס? השיב לו רבי ישראל: את חברי הרבנים עוד אפגוש בודאי בגן עדן, אבל אותך אני רואה בודאי בפעם האחרונה.

ספר "חד וחלק" ח' ב'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן שמחה.

